

Stockholms
stad

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och civilsamhället – strategiskt dokument

December 2017

stockholm.se

Förord

Detta dokument ska vara ett stöd för föreningar och andra aktörer inom civilsamhället och stadsdelsnämndens verksamheter i Enskede-Årsta-Vantör. Föreningar ska dels på ett enkelt sätt kunna ta del av nämndens utgångspunkter rörande civilsamhället, dels kunna få en överblick av Stockholms stads arbete riktade till föreningar.

Under 2016 gjordes en kartläggning av ABF om föreningslivet i Enskede-Årsta-Vantör. Under kartläggningen hade ABF dialog med aktörer inom civilsamhället och arbete utefter de behov som lyfts fram olika åtgärdsförslag. Detta arbete var ett startskott för att utveckla arbetet med civilsamhället och stadsdelsnämndens verksamheter.

Föreningslivets storlek och mångfald varierar i stadsdelsområdet. Vissa stadsdelar saknar nästan helt föreningar. Nämnden vill med detta strategiska dokument möjliggöra för att både stärka det befintliga civilsamhället, och verka för att stödja ett framväxande sådant.

Stadsdelsnämndens vill tillsammans med civilsamhället arbeta för:

- En stärkt demokrati
- Jämställdhet
- Inkludering
- Förbättra invånarnas förutsättningar till meningsfull fritid

Utgångspunkten är att samarbetet mellan nämndens verksamheter och civilsamhället ska vila på tillit och ömsesidighet.

Nämnden vill stärka föreningar och civilsamhällets aktörer genom fyra verktyg.

Lotsfunktion

Civilsamhället
som
remissinstans

Samverkan och
dialog

Förenings-
bidrag

Innehåll

Förord	2
Ramverk och vägledande myndigheter	4
Definition civilsamhället.....	4
Regeringens proposition 2009/10:55 och SOU 2016:13	4
MUCF – myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	5
SKL - Sveriges Kommuner och Landsting	6
Stockholms stad.....	8
Bidrag och stöd för föreningar i Stockholm stad	8
Socialförvaltningen	9
Kulturförvaltningen	9
Idrottsförvaltningen.....	10
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och civilsamhället.....	11
Verktyg för att stärka civilsamhället i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde	12
1 – Lotsfunktion	12
2 – Civilsamhället som remissinstans	13
3 – Samverkan och dialog.....	13
4 – Föreningsbidrag	14

Ramverk och vägledande myndigheter

Definition civilsamhället

Begreppet det civila samhället eller civilsamhället används i detta dokument i betydelsen ”en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans för gemensamma intressen” (prop. 2009/10:55).

Ibland omtalas detta även som den ideella sektorn eller föreningslivet. Belysas bör dock att med civilsamhället menas allt från etablerade föreningar som organiserar tusentals medlemmar till mer lösliga sammanslutningar som nätverk och rörelser som är fokuserade på enstaka frågor.

I delrapporten *Stad i samverkan – Stockholms stad och civilsamhället* (från kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm) framhålls att även om traditionella former av samhällsengagemang förefaller minska så växer nya former av engagemang fram. Härom kan exemplifieras med nätverk som ofta är fokuserade på enstaka frågor och i många fall inte är juridiska personer och saknar stadgar. Rapporten anför att staden behöver hitta nya former för att relatera till dessa nya former av engagemang.

Regeringens proposition 2009/10:55 och SOU 2016:13

Regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället* anför att målet för politiken ska vara att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin. Vidare anför man att detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer och genom att utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga. Det ska också ske genom att stärka det civila samhällets förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden samt genom att fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

År 2016 kommer utredningen för ett stärkt civilsamhälle: *Palett för ett stärkt civilsamhälle*, SOU 2016:13.

Utredningen föreslår flera åtgärder för att stärka civilsamhället, bland annat genom ökad kunskap hos det offentliga, tydligare myndighetsstyrning och krav på konsekvensanalyser avseende

civilsamhället. Palettutredningen framhåller även (i likhet med MUCF:s rapport civila samhällets villkor 2016) att det finns ett behov att förenkla för civilsamhällets organisationer att bedriva sin verksamhet utan att behöva anpassa den efter regelverk som är utformade efter marknadens logik. Härom exemplifieras med att nybildade föreningar, särskilt om de inte tillhör någon riks- eller paraplyorganisation, är i särskilt behov av administrativt stöd.

MUCF – myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

MUCF är en statlig myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar.

MUCF arbetar på uppdrag från regeringen och får varje år regleringsbrev som berättar vilka uppdragen är.

Vad gäller civilsamhällesfrågor arbetar MUCF med att

- ta fram och förmedlar kunskap om det civila samhällets villkor och utveckling.
- fungera som ett stöd i dialogen mellan regeringen och det civila samhällets organisationer inom politiken för det civila samhället.

Under våren 2017 kom MUCF:s rapport *Utvecklingen av ideella föreningars villkor - Civila samhällets villkor 2016 med fokus på ideella föreningar i utsatta områden*. Sammanfattningsvis påvisar rapporten att ideella föreningar i utsatta områden upplever sina villkor som sämre än föreningar i andra områden. Samtidigt utträttar de mycket socialt arbete och är medvetna om sin roll som bland annat demokratiskola. Trots att föreningarna både i utsatta områden och i andra områden i hög grad anser sig vara öppna för olika underrepresenterade grupper involveras dessa grupper i större utsträckning av föreningarna i utsatta områden. Generellt är dock föreningarna sämre på att vara öppna för, och nå, personer med funktionsnedsättning.

I rapporten framskrivs även myndighetens rekommendationer i ämnet riktade till offentliga aktörer. Relevanta för detta dokument sammanfattas nedan.

- Kommuner föreslås behöva uppmärksamma och erkänna civilsamhällets betydelse, särart och mervärde. Detta exempelvis genom samverkan där de ideella aktörernas styrkor tas tillvara.

- Utifrån lokala behov och förutsättningar bör offentliga aktörer långsiktigt stödja initiativ och strukturer som syftar till att attrahera grupper som idag står utanför föreningslivet. Exempelvis genom att vara en länk mellan föreningar och icke föreningsaktiva ungdomar eller kvinnor.
- Kommunerna bör aktivt söka kunskap om det lokala civilsamhället. Exempelvis genom att kartlägga och samverka.
- Offentliga aktörer bör underlätta och anpassa information och administrativa krav utefter civilsamhällets behov.

MUCF rekommenderar även civilsamhällets aktörer att bland annat:

- Söka upp kommunerna och informera om vad föreningarna behöver
- Själva söka kunskap om hur kommuner och myndigheter fungerar
- Söka andra finansieringslösningar än hos kommuner och i offentlig sektor
- Samarbeta med andra idella aktörer för att poola resurser

Rapporten finns att ladda ned kostnadsfritt på MUCF:s webbplats.

Webplatsen civsam.se

MUCF driver också webbplatsen civsam.se där övergripande kunskap om det civila samhället, dess områden och historia finns att läsa.

SKL - Sveriges Kommuner och Landsting

SKL:s uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner, landsting och regioners verksamhet. SKL fungerar som ett nätverk för kunskapsutbyte och samordning och ger även service och professionell rådgivning inom alla de frågor som kommuner, landsting och regioner är verksamma inom.

I SKL:s positionspapper *Civilsamhället som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspartner* från 2017-03-09

framkommer hur SKL ser på samverkan med det civila samhällets organisationer för att nå en hållbar utveckling på lokal och kommunal nivå i hela landet. Relevant för detta dokument i SKL:s positionsappret är följande:

- Kommuners, landstings och regioners förhållningssätt och aktiva insatser spelar en avgörande roll för att stärka

civilsamhället som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspartner.

- Relationen mellan kommuner/landsting/regioner och civilsamhället ska präglas av ömsesidig respekt, dialog och medskapande på lika villkor.
- Lokala och regionala utvecklingsarbeten bedrivs bäst utifrån lokala behov och i samverkan mellan berörda, civilsamhället, kommunen och landstinget/regionen samt övriga samverkansaktörer i det geografiska området.
- Offentlig sektors samtliga nivåer har ett gemensamt ansvar för grundläggande finansiering till civilsamhällets organisationer.
- Offentlig sektors samtliga nivåer har ett gemensamt ansvar att värna civilsamhället som en självständig kraft för mellanmänsklig tillit och demokratisk samhällsutveckling.
- Frivilligt/volontärt arbete är ett komplement till och inte en ersättning för ordinarie betalt arbete inom ramen för offentlig sektors egna åtaganden och ansvar.
- Organisering av frivilligt/volontärt arbete ska i första hand ske genom det ideella föreningslivet. I den mån kommuner, landsting och regioner engagerar sig i detta ska det ske i nära samverkan med det ideella föreningslivet och övriga civilsamhället.

Positionspappret går att läsa i sin helhet på SKL:s webbplats.

Stockholms stad

Stockholms stads vision - Vision 2040 – *Ett Stockholm för alla* är uppdelad i fyra avsnitt med samma utgångspunkter som kommunfullmäktiges inriktningsmål. För varje avsnitt finns en beskrivning av de kvaliteter som ska utmärka Stockholm år 2040:

Ett Stockholm som håller samman

En bra skola för alla
God välfärd som ger jämlika livschanser
Rikt utbud av idrott, kultur och fritid
Levande stad där alla kan bo

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Unika möjligheter till arbete
Enkelt att utbilda sig genom hela livet
Världens smartaste stad
En världsledande kunskapsregion
Ett självklart val för en mångfald av företag

Ett klimatsmart Stockholm

Hållbart byggande och boende
Enkelt att leva miljövänligt
Klimatsmarta transporter
En ren och vacker stadsmiljö

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

En livaktig demokrati i hela staden
Fritt från diskriminering
En trygg och säker stad
En tillgänglig stad för alla
En förebild som arbetsgivare

I Stockholms stads budget lyfts civilsamhället som betydelsefull samverkanspart för att nå kommunfullmäktiges mål. Staden undersöker också olika vägar för att stadens lokaler ska kunna nyttjas av civilsamhället.

Etablering i samhället för nyanlända och för att nå ut med hälsofrämjande insatser till personer med funktionsnedsättning är exempel på områden där samverkan och samarbete med civilsamhället där är av stor vikt.

Bidrag och stöd för föreningar i Stockholm stad

Inom staden finns olika bidrag och stöd som riktar sig till föreningar. Även stadsdelsförvaltningen i Enskede-Årsta-Vantör har ett föreningsbidrag. I detta avsnitt behandlas stöd och bidrag från Socialförvaltningen, Kulturförvaltningen och Idrottsförvaltningen.

Socialförvaltningen

Föreningar som arbetar stadsövergripande har möjlighet att söka bidrag från Socialnämnden. Nämnden ger bidrag till ideella föreningar där det frivilliga arbetet är ett viktigt inslag.

Socialförvaltningens *Riktlinjer för bidrag till ideella föreningar* finns att läsa på stadens webbplats www.stockholm.se.

Kulturförvaltningen

Kulturförvaltningen har bidrag som riktar sig till aktörer inom kulturområdet. Tre former av dessa bidrag går att läsa om nedan.

Utöver dessa finns även Särskilt kulturstöd för sverigefinska minoriteten, EU-projektstöd och Stöd till lokalförvaltande organisationer. Om dessa bidrag går det att läsa mer om på stadens webbplats www.stockholm.se.

Kulturstöd

En ideell förening, ekonomisk förening, aktiebolag, kommanditbolag, stiftelser och enskild firma kan söka *kulturstöd*. Kulturstöd kan sökas för publik verksamhet eller kulturprogram så som en föreställning, utställning eller konsert. Krav för att få kulturstöd är bland annat att verksamheten eller kulturprogrammet ska vara öppet för alla och vara av hög kvalitet.

Det går att läsa mer om kulturstöd på stadens webbplats www.stockholm.se.

Utvecklingsstöd

En ideell förening, ekonomisk förening, aktiebolag, kommanditbolag, stiftelser och enskild firma kan söka *utvecklingsstöd*. Utvecklingsstöd kan sökas för insatser som har potential att leda till en innovation och/eller utvecklar kulturlivet i Stockholm. Insatserna ska leda till konstnärlig förnyelse, nya samarbeten eller spridning av kulturupplevelser till fler.

Mer om förutsättningarna för att få utvecklingsstöd går att läsa på stadens webbplats www.stockholm.se.

Kulturstöd för unga

Personer mellan 10-25 år kan som privatperson söka upp till 10 000 kronor för att göra ett publikt program. Ett publikt kulturprogram kan vara en föreställning, en konsert eller en utställning med mera. I kulturstödet för unga finns även tillgång till coacher som kan ge råd och vägledning. Kulturstöd för unga söks via så kallad e-tjänst och tillsammans med din coach. Det går att läsa mer om Kulturstöd för unga och dess coacher på www.stockholm.se.

Idrottsförvaltningen

Idrottsförvaltningen har kontakt med alla slags föreningar, inte bara idrottsföreningar. Exempelvis ett stort antal föreningar som scout-, kultur- eller handikappföreningar med flera.

Idrottsförvaltningen har föreningsbidrag för bland annat barn- och ungdomsföreningar. En bidragsberättigad förening behöver bland annat bedriva sin verksamhet i Stockholms stad, ha 20 stycken bidragsberättigade medlemmar (handikappförening 10 stycken) och ha över 50 procent av de bidragsberättigade medlemmarna boende i Stockholms stad.

En bidragsberättigad medlem är mellan 7 och 20 år, har deltagit vid minst 10 ledarledda aktiviteter under ett år och är medlem i föreningen enligt föreningens stadgar.

Mer om förutsättningarna för att få föreningsbidrag från Idrottsförvaltningen går att läsa på stadens webbplats www.stockholm.se.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och civilsamhället

I Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde finns det många aktörer inom civilsamhället. Det finns en mångfald av föreningar inom idrott, kultur, religiösa trossamfund och andra idéburna områden. Således är det många av våra invånare som är aktiva eller är medlemmar i en förening. Stadsdelsnämnden ser att ett starkt civilsamhälle är avgörande i arbetet för inkludering och nå visionen om ett Stockholm för alla.

Föreningslivets storlek och mångfald varierar i stadsdelsområdet. Vissa stadsdelar saknar nästan helt föreningar. Befolkningsmängden ökar emellertid i hela stadsdelsområdet över tid. År 2017 är befolkningsmängden beräknad till 99 500 och enligt prognos är invånarantalet 115 800 år 2024.

Nämnden vill med detta strategiska dokument möjliggöra för att både stärka det befintliga civilsamhället, och verka för att stödja ett framväxande sådant.

Stadsdelsnämndens vill tillsammans med civilsamhället arbeta för:

- En stärkt demokrati
- Jämställdhet
- Inkludering
- Förbättra invånarnas förutsättningar till meningsfull fritid

Utgångspunkten är att allt samarbete som nämndens verksamheter har med civilsamhället i Enskede-Årsta-Vantör ska vila på ömsesidighet och tillit.

Verktyg för att stärka civilsamhället i Enskede-Årsta- Vantörs stadsdelsområde

För att verka för goda förutsättningar för civilsamhället och för att nå en starkare demokrati, jämlikhet i lokalsamhället, inkludering och förbättra invånarnas förutsättningar till meningsfull fritid vill förvaltningen arbeta med fyra olika områden. Dessa kan även ses som verktyg.

Lotsfunktion

Civilsamhället
som
remissinstans

Samverkan och
dialog

Förenings-
bidrag

Sammantaget innebär områdena samverkan på olika sätt. De fyra verktygen eller områdena har sitt ursprung från de åtgärdsrekommendationerna som togs fram i ABF:s rapport och rekommendationer från vägledande myndigheter.

1 – Lotsfunktion

Ett sätt att verka för goda förutsättningar för föreningslivet och civilsamhället i stadsdelsområdet är att vissa av nämndens verksamheter har så kallade lotsfunktioner. Lotsfunktionen kan exempelvis förenkla för civilsamhällets aktörer genom att erbjuda en form av administrativt stöd. Funktionen möjliggör även för föreningar och andra aktörer i civilsamhället att ge information om civilsamhällets behov. På så sätt kan lotsfunktionen även fungera som en facilitator.

En grund i detta är att förvaltningen upprättar ett föreningsregister. Registret bör uppdateras årligen. Ett register möjliggör olika former av länknings. Dels för invånare som skulle vilja komma i kontakt med någon förening, dels för föreningar som vill komma i kontakt med andra föreningar för att exempelvis kunna göra gemensamma aktiviteter. Registret kommer att administreras av

Medborgarkontoret och föreningarna ansvarar för att hålla sina uppgifter uppdaterade.

Lotsfunken ska även kunna ge information till föreningar om vilka bidrag och riktlinjer gällande föreningsbidrag och kunna länka vidare till rätt kontakter.

Exempel på verksamheter som kan fungera som lotsfunktion är Medborgarkontoret och OCC, Östberga community center.

2 – Civilsamhället som remissinstans

Inom civilsamhället finns kunskap om lokala förhållanden och hur dessa påverkas av olika beslut. Stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör vill i de ärenden där möjlighet finns inhämta synpunkter från civilsamhället. I detta avseende kommer föreningsregistret användas. Via lotsfunktionen kan stadsdelsområdets aktörer inom civilsamhället också fortlöpande lämna synpunkter.

3 – Samverkan och dialog

Demokratidagarna i Enskede-Årsta-Vantör är ett tillfälle för civilsamhällets aktörer i stadsdelsområdet och nämndens verksamheter att mötas.

Dessa dagar skedde för första gången i stadsdelsområdet år 2016 och då som ett initiativ från tillfrågade föreningar i ABF:s kartläggning. Dessa dagar ska vara ett årligt forum för föreningar att mötas men också för föreningar att träffa invånare som ännu inte är föreningsaktiva. Ett återkommande inslag under dessa dagar är således en föreningsmessa där föreningar ges möjlighet att visa upp sig. Demokratidagarna kan också vara ett sätt att länka mellan nämndens verksamheter till föreningar.

Samverkan kan också möjliggöras genom att föreningar som verkar inom stadsdelsområdet erbjuds att gå vissa utbildningar som nämndens verksamheter går. Detta möjliggör en gemensam grund och som även stärka tilliten mellan nämndens verksamheter och civilsamhället.

Årligt föreningsråd

Ett årligt föreningsråd innebär att civilsamhällets aktörer samlas en gång per år för att med en samlad röst framhålla exempelvis gemensamma behov och önskemål om åtgärder som rådet vill att stadsdelsnämnden tar ställning till. Om rådet samtycker skulle även nämnden kunna bjudas in för ett tillfälle för dialog. Det årliga föreningsrådet skulle ske i samband med demokratidagarna.

Partnerskap med gemensamt mål

En vidareutveckling i samverkan mellan civilsamhället och nämndens verksamheter skulle kunna ske i ett partnerskap. Ett partnerskap vilar på ömsesidighet och detaljregleras inte från kommunens sida. Resultatet av samarbetet gör att både den ideella föreningen och nämndens verksamhet når sina mål.

Nämnden välkomnar initiativ från idéburna organisationer med strävan om ett sådant partnerskap.

I ett sådant partnerskap, som ofta omnämns som ett IOP, idéburet offentligt partnerskap, är det viktigt att:

- Det inte finns en marknad eller en konkurrenssituation att vårda
- Bägge parterna är med och finansierar verksamheten (via pengar eller andra insatser)
- Verksamheten inte detaljregleras från kommunen utan bygger på en ömsesidighet kring vad parterna vill uppnå med samarbetet.

4 – Föreningsbidrag

Föreningar i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde kan söka föreningsbidrag. Bidragen delas ut en till två gånger per år. Det finns två typer av föreningsbidrag.

Verksamhetsstöd

Riktat sig i första hand till föreningar som har verksamhet för barn och ungdomar, vuxna med funktionsnedsättning, personer med missbruksproblematik samt deras närstående eller äldre. Stödet kan även ges till föreningar med annan verksamhet om dessa verkar i ett område där föreningslivet behöver stärkas eller annan prioriterad målgrupp.

Verksamhetsstödet kan användas till löpande verksamhet men också lokalhyror, administration, mötesverksamhet mm. Bidrag ges inte till löpande lönekostnader men kan utgå för arvodering eller liknande vid tillfälliga uppdrag.

Verksamhetsstöd går att söka en gång per år.

Aktivitetsstöd

Kan ges till en eller flera aktiviteter som föreningen vill ordna och som inte ingår i den ordinarie verksamheten.

Aktiviteten skall rikta sig mot prioriterade målgrupper eller syfta till att bryta utanförskap/stärka den lokala gemenskapen.

Aktivitetsstöd kan sökas två gånger per år.

Föreningar kan läsa mer om förutsättningarna för bidragen i riktlinjerna för föreningsbidrag.